Індивідуальне домашнє завдання № 6

	Знайти обернену матрицю для матриці А	Розв’язати рівняння
1	$A=\begin{pmatrix}2 & 1 & -2\\ 3 & -1 & 0\\ 1 & 2 & -1\end{pmatrix}$	$\begin{pmatrix}1 & -2\\ -3 & 4\end{pmatrix}\cdot X=\begin{pmatrix}-2 & 3 & 5\\ 3 & -1 & 0\end{pmatrix}$
2	$A=\begin{pmatrix}2 & 1 & -1\\ 0 & 1 & 3\\ -1 & -1 & 3\end{pmatrix}$	$X\cdot\begin{pmatrix}2 & -3\\ 1 & 4\end{pmatrix}=\begin{pmatrix}-1 & 2\\ 0 & 5\\ 3 & -1\end{pmatrix}$
3	$\mathrm{A}=\begin{pmatrix}5 & 1 & 2\\ -10 & -2 & 1\\ 0 & 1 & 2\end{pmatrix},$	$X\cdot\begin{pmatrix}4 & -2\\ 3 & 1\end{pmatrix}=\begin{pmatrix}3 & 0\\ 4 & 2\end{pmatrix}$
4	$\mathrm{A}=\begin{pmatrix}7 & 2 & 0\\ -7 & -2 & 1\\ 1 & 1 & 1\end{pmatrix}$	$\begin{pmatrix}3 & -1\\ 2 & 4\end{pmatrix}\cdot X=\begin{pmatrix}1 & -2\\ -3 & 4\end{pmatrix}$
5	$\mathrm{A}=\begin{pmatrix}5 & 2 & 0\\ 10 & 4 & 1\\ 7 & 3 & 2\end{pmatrix},$	$\begin{pmatrix}1 & -1\\ 2 & 3\end{pmatrix}\cdot X\cdot\begin{pmatrix}-5 & 6\\ -4 & 5\end{pmatrix}=\begin{pmatrix}1 & -1\\ 2 & 3\end{pmatrix}$
6	$\mathrm{A}=\begin{pmatrix}5 & -1 & 3\\ 0 & 2 & -1\\ -2 & -1 & 0\end{pmatrix}$	$\begin{pmatrix}1 & -1\\ 2 & 3\end{pmatrix}\cdot X\cdot\begin{pmatrix}2 & -2\\ -4 & 5\end{pmatrix}=\begin{pmatrix}1 & -1\\ 2 & 3\end{pmatrix}$
7	$\mathrm{A}=\begin{pmatrix}1 & -1 & -1\\ 2 & 1 & 2\\ 3 & 0 & -1\end{pmatrix}$	$\begin{pmatrix}-1 & 1\\ 0 & 2\end{pmatrix}\cdot X\cdot\begin{pmatrix}-1 & \frac{1}{2}\\ 0 & \frac{1}{2}\end{pmatrix}=\begin{pmatrix}1 & 2\\ -2 & 4\end{pmatrix}$
8	$\mathrm{A}=\begin{pmatrix}3 & 2 & -5\\ 4 & 2 & 0\\ 1 & 1 & 2\end{pmatrix}$	$X\cdot\begin{pmatrix}1 & 2\\ 3 & 4\end{pmatrix}=\begin{pmatrix}-1 & 0\\ 2 & 3\end{pmatrix}$
9	$\mathrm{A}=\begin{pmatrix}1 & 4 & 2\\ 2 & 1 & -2\\ 0 & 1 & -1\end{pmatrix}$	$\begin{pmatrix}2 & 1\\ 3 & 2\end{pmatrix}\cdot X=\begin{pmatrix}1 & -2\\ 0 & 3\end{pmatrix}$

10	$A=\begin{pmatrix}4 & 2 & 1\\ 3 & -2 & 0\\ -1 & 4 & 2\end{pmatrix}$	$X\cdot\begin{pmatrix}1 & 2\\ 3 & 7\end{pmatrix}=\begin{pmatrix}-2 & 1\\ 1 & 0\end{pmatrix}$
11	$A=\begin{pmatrix}1 & 0 & 3\\ -2 & 1 & 1\\ -1 & 3 & 1\end{pmatrix}$	$\begin{pmatrix}3 & 7\\ 2 & 5\end{pmatrix}\cdot X=\begin{pmatrix}4 & -5\\ 3 & -4\end{pmatrix}$
12	$A=\begin{pmatrix}2 & 3 & 1\\ -1 & 2 & 2\\ 5 & 3 & 0\end{pmatrix}$	$\begin{pmatrix}1 & -2\\ -3 & 2\end{pmatrix}\cdot X=\begin{pmatrix}-2 & 3 & 5\\ 3 & -1 & 0\end{pmatrix}$
13	$A=\begin{pmatrix}-1 & -2 & 3\\ 2 & 3 & 1\\ 1 & 4 & -1\end{pmatrix}$	$X\cdot\begin{pmatrix}2 & -3\\ 1 & -4\end{pmatrix}=\begin{pmatrix}-1 & 2\\ 0 & 5\\ 3 & -1\end{pmatrix}$
14	$A=\begin{pmatrix}2 & 3 & 1\\ 1 & -1 & 0\\ 0 & 1 & 2\end{pmatrix}$	$\begin{pmatrix}1 & -1\\ -2 & 3\end{pmatrix}\cdot X\cdot\begin{pmatrix}2 & -2\\ -4 & 5\end{pmatrix}=\begin{pmatrix}1 & -1\\ 2 & 0\end{pmatrix}$
15	$A=\begin{pmatrix}2 & 1 & 3\\ 1 & -2 & 0\\ 4 & -3 & 0\end{pmatrix}$	$\begin{pmatrix}-1 & 1\\ -1 & 2\end{pmatrix}\cdot X\cdot\begin{pmatrix}-1 & \frac{1}{2}\\ 0 & \frac{1}{2}\end{pmatrix}=\begin{pmatrix}1 & -2\\ -2 & 4\end{pmatrix}$
16	$A=\begin{pmatrix}4 & -2 & 0\\ 1 & 1 & 2\\ 3 & -2 & 0\end{pmatrix}$	$\begin{pmatrix}3 & 7\\ 2 & 1\end{pmatrix}\cdot X=\begin{pmatrix}4 & -5\\ 3 & -4\end{pmatrix}$
17	$A=\begin{pmatrix}1 & -1 & 0\\ 2 & 0 & -1\\ 1 & 1 & 1\end{pmatrix}$	$X\cdot\begin{pmatrix}4 & -2\\ -3 & 1\end{pmatrix}=\begin{pmatrix}3 & -1\\ 4 & 2\end{pmatrix}$
18	$A=\begin{pmatrix}3 & 4 & 5\\ -1 & 0 & 2\\ -2 & -1 & 0\end{pmatrix}$	$\begin{pmatrix}2 & -1\\ -3 & 4\end{pmatrix}\cdot X=\begin{pmatrix}-2 & 3 & 5\\ 1 & -1 & 0\end{pmatrix}$
19	$A=\begin{pmatrix}3 & 2 & -1\\ 0 & -1 & 2\\ 5 & 3 & 1\end{pmatrix}$	$X\cdot\begin{pmatrix}2 & -3\\ -1 & 4\end{pmatrix}=\begin{pmatrix}-1 & 2\\ 0 & 3\\ 3 & -1\end{pmatrix}$
20	$A=\begin{pmatrix}4 & -5 & 0\\ -1 & 1 & 3\\ -1 & 2 & -1\end{pmatrix}$	$\begin{pmatrix}-1 & -1\\ 2 & 3\end{pmatrix}\cdot X\cdot\begin{pmatrix}-5 & 6\\ 0 & 5\end{pmatrix}=\begin{pmatrix}1 & -1\\ 2 & -3\end{pmatrix}$

Зразок розв’язання ІДЗ №6

Приклад 1. Знайти обернену матрицю до даної :

$$A=\begin{pmatrix}-1 & 0 & 2\\ 2 & 3 & 2\\ 3 & 7 & 1\end{pmatrix}$$

Розв’язання:

$$\Delta=\begin{vmatrix}-1 & 0 & 2\\ 2 & 3 & 2\\ 3 & 7 & 1\end{vmatrix}=-3+28+0-(18+0-14)=21$$

$$A_{11}=(-1)^{1+1}M_{11}=\begin{vmatrix}3 & 2\\ 7 & 1\end{vmatrix}=3-14=-11$$

$$A_{12}=(-1)^{1+2}M_{12}=-\begin{vmatrix}2 & 2\\ 3 & 1\end{vmatrix}=-(2-6)=4$$

$$A_{13}=(-1)^{1+3}M_{13}=\begin{vmatrix}2 & 3\\ 3 & 7\end{vmatrix}=14-9=5$$

$$A_{21}=(-1)^{2+1}M_{21}=-\begin{vmatrix}0 & 2\\ 7 & 1\end{vmatrix}=-(0-14)=14$$

$$A_{22}=(-1)^{2+2}M_{22}=\begin{vmatrix}-1 & 2\\ 3 & 1\end{vmatrix}=-1-6=-7$$

$$A_{23}=(-1)^{2+3}M_{23}=-\begin{vmatrix}-1 & 0\\ 3 & 7\end{vmatrix}=-(-7-0)=7$$

$$A_{31}=(-1)^{3+1}M_{31}=\begin{vmatrix}0 & 2\\ 3 & 2\end{vmatrix}=0-6=-6$$

$$A_{32}=(-1)^{3+2}M_{32}=-\begin{vmatrix}-1 & 2\\ 2 & 2\end{vmatrix}=-(-2-4)=6$$

$$A_{33}=(-1)^{3+3}M_{33}=\begin{vmatrix}-1 & 0\\ 2 & 3\end{vmatrix}=-3-0=-3$$

$$A^{-1}=\frac{1}{21}\begin{pmatrix}-11 & 14 & -6\\ 4 & -7 & 6\\ 5 & 7 & -3\end{pmatrix}$$

Приклад 2. Розв’язати рівняння

$$\begin{pmatrix}2 & -2 & -3\\ 1 & 3 & 0\\ 0 & 4 & 1\end{pmatrix}\cdot X=\begin{pmatrix}1\\ 2\\ 1\end{pmatrix}.$$

Розв’язання: Це рівняння виду $A \cdot X = B$, розв’язок якого $X = A^{-1} \cdot B$.

Знайдемо матрицю A^{-1}:

1. $\det A=\begin{vmatrix}2 & -2 & -3\\ 1 & 3 & 0\\ 0 & 4 & 1\end{vmatrix}=\begin{vmatrix}2 & -8 & -3\\ 1 & 0 & 0\\ 0 & 4 & 1\end{vmatrix}=-\begin{vmatrix}-8 & -3\\ 4 & 1\end{vmatrix}=$

$= -(-8 + 12) = -4 \neq 0$, отже матриця A^{-1} існує.

2. Складемо матрицю A^*:

$A_{11} = \begin{vmatrix} 3 & 0 \\ 4 & 1 \end{vmatrix} = 3 \quad A_{12} = -\begin{vmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{vmatrix} = -1 \quad A_{13} = \begin{vmatrix} 1 & 3 \\ 0 & 4 \end{vmatrix} = 4$

$A_{21} = -\begin{vmatrix} -2 & -3 \\ 4 & 1 \end{vmatrix} = -10 \quad A_{22} = \begin{vmatrix} 2 & -3 \\ 0 & 1 \end{vmatrix} = 2 \quad A_{23} = -\begin{vmatrix} 2 & -2 \\ 0 & 4 \end{vmatrix} = -8$

$A_{31} = \begin{vmatrix} -2 & -3 \\ 3 & 0 \end{vmatrix} = 9 \quad A_{32} = -\begin{vmatrix} 2 & -3 \\ 1 & 0 \end{vmatrix} = -3 \qquad A_{33} = \begin{vmatrix} 2 & -2 \\ 1 & 3 \end{vmatrix} = 8$

$$A^* = \begin{pmatrix} 3 & -1 & 4 \\ -10 & 2 & -8 \\ 9 & -3 & 8 \end{pmatrix}.$$

3. $\widetilde{A} = \begin{pmatrix} 3 & -10 & 9 \\ -1 & 2 & -3 \\ 4 & -8 & 8 \end{pmatrix}.$ 4. $A^{-1} = -\frac{1}{4}\begin{pmatrix} 3 & -10 & 9 \\ -1 & 2 & -3 \\ 4 & -8 & 8 \end{pmatrix}.$

Знайдемо матрицю X:

$$X = -\frac{1}{4}\begin{pmatrix} 3 & -10 & 9 \\ -1 & 2 & -3 \\ 4 & -8 & 8 \end{pmatrix}\begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 1 \end{pmatrix} = -\frac{1}{4}\begin{pmatrix} 3-20+9 \\ -1+4-3 \\ 4-16+8 \end{pmatrix} = -\frac{1}{4}\begin{pmatrix} -8 \\ 0 \\ -4 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 2 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix}.$$

Відповідь. X = $\begin{pmatrix} 2 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix}$**.**

2.4 Розв'язання систем трьох лінійних рівнянь з трьома невідомими методом Крамера.

Системи лінійних рівнянь

В загальному вигляді система лінійних рівнянь (СЛР) m з n невідомими записується так:

$$\begin{cases} a_{11}x_1 + a_{12}x_2 + \ldots + a_{1n}x_n = b_1, \\ a_{21}x_1 + a_{22}x_2 + \ldots + a_{2n}x_n = b_2, \\ \ldots\ldots\ldots\ldots\ldots\ldots\ldots\ldots\ldots\ldots\ldots \\ a_{m1}x_1 + a_{m2}x_2 + \ldots + a_{mn}x_n = b_m. \end{cases} \quad (*)$$

де $a_{11},\ldots,a_{mn}$ - дійсні числа, які називаються коефіцієнтами системи;

$x_1,\ldots,x_n$ – невідомі;

$b_1,\ldots,b_m$ - дійсні числа, які називаються вільними членами.

Розв’язком СЛР (*) називається упорядкована n-ка елементів, що задовольняє кожне рівняння цієї системи.

СЛР (*) може мати:

$$\left.\begin{array}{l} 1.\,\textit{Єдиний розв'язок}; \\ 2.\,\textit{Безліч розв'язків}; \end{array}\right. \quad \begin{array}{l} \left.\right\} \textit{сумісна визначена СЛР} \\ \left.\right\} \textit{сумісна невизначена СЛР} \end{array}$$

$$3.\,\textit{Не мати жодного розв'язку.} \quad \left.\right\} \textit{несумісна СЛР}$$

Розв’язати СЛР – це значить знайти всі її розв’язки, або довести, що розв’язків не має.

В математиці вивчають різні способи точних і наближених розв’язувань СЛР:

1. Метод Крамера (за допомогою визначників);
2. Метод послідовного виключення змінних – метод Гаусса;
3. В матричній формі (за допомогою обернених матриць).

Метод Крамера

Нехай задано систему

$$\begin{cases} a_{11}x_1 + a_{12}x_2 + a_{13}x_3 = b_1 \\ a_{21}x_1 + a_{22}x_2 + a_{23}x_3 = b_2 \\ a_{31}x_1 + a_{32}x_2 + a_{33}x_3 = b_3 \end{cases} \quad (2.4.1)$$

Головним її визначником Δ називається визначник $\Delta = \begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{vmatrix}$

а допоміжними визначниками $\Delta x_1, \Delta x_2, \Delta x_3$ називаються визначники, які одержують із головного заміною відповідно першого, другого або третього стовпця стовпцем вільних членів, тобто

$$\Delta x_1 = \begin{vmatrix} b_1 & a_{12} & a_{13} \\ b_2 & a_{22} & a_{23} \\ b_3 & a_{32} & a_{33} \end{vmatrix}, \ \Delta x_2 = \begin{vmatrix} a_{11} & b_1 & a_{13} \\ a_{21} & b_2 & a_{23} \\ a_{31} & b_3 & a_{33} \end{vmatrix}, \ \Delta x_3 = \begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & b_1 \\ a_{21} & a_{22} & b_2 \\ a_{31} & a_{32} & b_3 \end{vmatrix}$$

Розв'язок системи трьох лінійних рівнянь знаходиться за допомогою формул Крамера:

$$x_1 = \frac{\Delta x_1}{\Delta}, \qquad x_2 = \frac{\Delta x_2}{\Delta}, \qquad x_3 = \frac{\Delta x_3}{\Delta}$$

Можливі випадки:

1. Якщо $\Delta \neq 0$, то система сумісна і визначена.

2. Якщо $\Delta = \Delta x_1 = \Delta x_2 = \Delta x_3 = 0$, то система сумісна, але невизначена.

3. Якщо $\Delta = 0$, а хоча б один з допоміжних визначників не дорівнює нулю, то система несумісна.

Індивідуальне домашнє завдання № 7.

Розв'язати систему лінійних рівнянь

$$\begin{cases} a_{11}x_1 + a_{12}x_2 + a_{13}x_3 = b_1, \\ a_{21}x_1 + a_{22}x_2 + a_{23}x_3 = b_2, \\ a_{31}x_1 + a_{32}x_2 + a_{33}x_3 = b_3. \end{cases}$$

методом Крамера.

№ завдання	a_{11}	a_{12}	a_{13}	a_{21}	a_{22}	a_{23}	a_{31}	a_{32}	a_{33}	$в_1$	$в_2$	$в_3$
1	1	-2	2	2	1	-1	7	1	-1	-5	5	10
2	1	-2	4	2	-1	3	4	1	-5	6	11	9
3	1	2	-3	2	-1	3	3	2	-5	9	13	-1
4	1	2	-1	2	-1	1	3	-5	2	7	2	-7
5	1	2	3	3	2	2	4	-2	5	13	16	5
6	2	-3	1	2	1	-4	6	-5	2	2	9	17
7	2	1	-3	1	-3	2	3	-4	-1	-1	10	5
8	10	1	4	1	-2	-7	2	1	5	1	-3	0
9	5	-3	2	4	5	-3	3	7	-4	19	31	31
10	2	-1	2	1	2	-1	3	1	-3	-3	4	3
11	4	1	-2	-1	3	-1	3	-1	5	10	-1	1
12	4	-1	-5	1	1	-2	3	-2	-6	1	6	-2
13	3	4	2	5	-6	-4	-4	5	3	5	-3	1
14	3	-2	1	5	1	-2	1	1	1	-3	11	1
15	3	2	1	2	1	4	1	3	2	14	12	11
16	2	-3	1	1	5	-1	3	1	4	-3	-1	11
17	5	1	-2	10	1	1	1	-1	1	5	0	-11
18	1	1	1	1	2	3	1	1	5	4	7	8
19	2	-1	3	1	2	-1	-1	1	1	3	2	4
20	2	1	-2	1	-1	3	3	1	1	1	4	4

Зразок розв'язання ІДЗ № 7

Розв'язати СЛР методом Крамера

$$\begin{cases} 2x_1 + 3x_2 - x_3 = 4, \\ x_1 - 2x_2 + 3x_3 = 2, \\ x_1 + x_2 + x_3 = 3. \end{cases}$$

$$\Delta = \begin{vmatrix} 2 & 3 & -1 \\ 1 & -2 & 3 \\ 1 & 1 & 1 \end{vmatrix} = -4 + 9 - 1 - 2 - 3 = -7$$

$$\Delta_{x_1} = \begin{vmatrix} 4 & 3 & -1 \\ 2 & -2 & 3 \\ 3 & 1 & 1 \end{vmatrix} = -8 + 27 - 2 - 6 - 6 - 12 = -7$$

$$\Delta_{x_2} = \begin{vmatrix} 2 & 4 & -1 \\ 1 & 2 & 3 \\ 1 & 3 & 1 \end{vmatrix} = 4 + 12 - 3 + 2 - 4 - 18 = -7$$

$$\Delta_{x_3} = \begin{vmatrix} 2 & 3 & -4 \\ 1 & -2 & 2 \\ 1 & 1 & 3 \end{vmatrix} = -12 + 6 + 4 + 8 - 9 - 4 = -7$$

$$x_1 = \frac{\Delta_{x_1}}{\Delta} = \frac{-7}{-7} = 1$$

$$x_2 = \frac{\Delta_{x_2}}{\Delta} = \frac{-7}{-7} = 1$$

$$x_3 = \frac{\Delta_{x_3}}{\Delta} = \frac{-7}{-7} = 1$$

Перевірка

$$\begin{cases} 2 \cdot 1 + 3 \cdot 1 - 1 = 4, \\ 1 - 2 \cdot 1 + 3 \cdot 1 = 2, \\ 1 + 1 + 1 = 3. \end{cases}$$

Відповідь: (1;1; 1).